

การพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย โดยการประยุกต์หลักไตรสิกขา*

HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT OF SEAFARERS IN THE THAI MARITIME
BUSINESS BY APPLYING THE PRINCIPLE TRISIKKHA

หทัยรักษ์ สุโพธิ์ทอง

Hatairuk Suphorthong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: hatairuk.mcu@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาการพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย 3. นำเสนอการพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทยโดยการประยุกต์หลักไตรสิกขา โดยงานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งประกอบด้วย ประชากร คนประจำเรือ จำนวน 25,000 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 394 คน โดยสุ่มอย่างง่าย และผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ในธุรกิจพาณิชย์นาวี 18 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการสนทนากลุ่มเฉพาะ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. การพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชาย อายุ 21-30 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา รายได้ 30,001-40,000 บาท และตำแหน่งนายท้ายเรือ กระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเน้นด้านการศึกษา การฝึกอบรม และการพัฒนาการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเน้นด้านปัญญาศึกษา เสริมสร้างความรู้ ศีลสิกขา พุทธกิจกรรมดี และสมาธิสิกขา มีใจตั้งมั่น การพัฒนาคนประจำเรือ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเน้นด้านความสามารถ ทักษะ ทศนคติ และความสามารถทางสติปัญญาหรือความกระตือรือร้น 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุน

มนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย ด้านกระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ ส่งผลต่อการพัฒนาคนประจำเรือ โดยเฉพาะด้านการฝึกอบรมและการพัฒนาหลักไตรสิกขา ส่งผลต่อการพัฒนาคนประจำเรือ โดยเฉพาะด้านสมาธิและศีล 3. การพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทยโดยประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา ส่งผลให้คนประจำเรือมีคุณลักษณะที่ดีความรับผิดชอบ มุ่งมั่นพัฒนาตนเอง พัฒนาความรู้ ทักษะให้ทันสมัย นำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ความปลอดภัย มีความก้าวหน้าในอาชีพ ช่วยยกระดับมาตรฐานของธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย

คำสำคัญ: การพัฒนาทุนมนุษย์; คนประจำเรือ; ธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย; หลักไตรสิกขา

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the development of human capital of seafarers in the Thai maritime business. 2. To study factors affecting the development of human capital of seafarers in the Thai maritime business. 3. To present the development Human capital of seafarers in the Thai maritime business by applying Tisikkha This research used the mixed methods consisting of Population were 25,000 seafarers, samples were 394 seafarers (simple sampling) and 18 key informants who were experts or experienced individuals in the Thai maritime business. (Purposefully selected). Research instrument included questionnaire, structured in-depth-interview, and focus group discussion The statistics used in the research were frequency, percentage, mean, standard deviation, multiple regression analysis and descriptive content interpretation.

The research results were found that 1. Human capital development of seafarers in the Thai maritime business, the majority of the respondents were male, aged 21-30 years, with primary education, earning of 30,001-40,000 baht, and holding the position of boatmen. Human capital development process, by overall, was at a high level, emphasizing education, training, and development The practice of the tisikkha principle was also at a high level, focusing on wisdom training of enhance knowledge, morality training for good behavior and concentration training for mental stability. The overall development of crew member was at a high level, emphasizing capabilities, skills, attitudes, and intellectual abilities or enthusiasm. 2. Factors affecting

the development of human capital of seafarers in the Thai maritime business: The process of Human capital development impacted the development of seafarers especially in training and development, The principles of Tisikkha also affected the development of seafarers, especially in term of concentration and wisdom. 3. Human capital development of seafarers in the Thai maritime business by applying Tisikkha. As a result, seafarers had good characteristics, responsibilities, commitment to self-improvement, updating their knowledge and skills, leading to efficient work performance, safety, and career advancement, and raising the standards of the Thai marine business.

Keyword: Human Capital Development; Seafarers; Thai Maritime Business; The Principles of Trisikkha

บทนำ

การขนส่งทางทะเลมีความสำคัญต่อการค้าระหว่างประเทศมาโดยตลอด เนื่องจากสามารถขนส่งสินค้าจำนวนมากในราคาที่ถูกกว่าวิธีอื่น การขนส่งสินค้าส่วนใหญ่ของไทย ทั้งขาเข้าและขาออกเป็นการขนส่งทางทะเล ดังนั้นจึงส่งผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยในตลาดโลก อุตสาหกรรมพาณิชย์นาวีจึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ กิจกรรมพาณิชย์นาวีครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในทะเลและบนฝั่ง เช่น การขนส่งทางทะเล การประกันภัยทางทะเล การเดินเรือ กิจกรรมอยู่เรือ และกิจการท่าเรือ คนประจำเรือ หรือ Seafarer มีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจการพาณิชย์นาวี โดยแบ่งเป็นฝ่ายต่างๆ ได้แก่ ฝ่ายเดินเรือ ฝ่ายช่างกลเรือ และฝ่ายอื่น ๆ เช่น คนครัว และบริการ แต่ละคนมีหน้าที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างกันไป (Seamoor & Engineering, 2022)

คำว่า ทุนมนุษย์ นั้นเริ่มเข้าสู่ประเทศไทยครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2544 ซึ่งในช่วงแรกนั้นแนวคิดเรื่องทุนมนุษย์มองไปที่ทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถและเป็นสินทรัพย์ที่เหมาะสมแก่การลงทุน เพราะศักยภาพของมนุษย์สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับองค์การได้ ทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุดขององค์กรในกระบวนการที่เป็นปัจจัยการผลิตขั้นพื้นฐาน ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และเครื่องจักร (Machine) ดังนั้นทุนมนุษย์จึงเป็นทุนที่เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีศักยภาพหลายอย่างในตัวบุคคลโดยอาจเกิดจากทักษะประสบการณ์เดิม การแสวงหาความรู้ และการสะสมความรู้ของปัจเจกบุคคล (สมาน รังสิโยภุชญา, 2544)

ธุรกิจพาณิชย์นาวีเป็นส่วนสำคัญของระบบโลจิสติกส์ทางน้ำและทางทะเล ซึ่งเป็นวิธีการขนส่งสินค้าที่ต้นทุนต่ำที่สุดและได้รับความนิยมมากที่สุดในโลก โดยคิดเป็นสัดส่วนมากกว่า 70% ของการขนส่งสินค้าทั้งหมด องค์ประกอบสำคัญของธุรกิจนี้คือ ท่าเรือ เรือ และสินค้า ซึ่งรวมถึงการขนส่งทั้งในและระหว่างประเทศ ธุรกิจพาณิชย์นาวีจำเป็นต้องใช้เรือที่เหมาะสมและคนประจำเรือ (Seafarer) ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่ตรงกับประเภทของเรือ เช่น เรือเดินทะเลระหว่างประเทศต้องการคนประจำเรือที่มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศมากกว่าเรือเดินทะเลในประเทศ เป็นต้น ปัจจุบันมีคนประจำเรือจำนวนมากที่ไม่ได้จบการศึกษาในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการเดินเรือ แต่เลือกที่จะทำงานในทะเลเนื่องจากรายได้ดี อย่างไรก็ตาม หลายคนพบว่า สภาพการทำงานจริงบนเรือมีความท้าทายและยากลำบากกว่าที่คาดไว้ ทำให้บางคนตัดสินใจลาออกจากงาน (อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์, 2551)

หลักไตรสิกขาในพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ เนื่องจากเน้นการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้ถึงขั้นสูงสุด ประกอบด้วย ศีล การฝึกฝนด้านพฤติกรรมและระเบียบวินัย เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาในด้านอื่น ๆ สมาธิ การฝึกจิตใจ พัฒนาคุณธรรม ความสุข และสุขภาพจิต และ ปัญญา การฝึกฝนด้านความรู้ ความเข้าใจ การคิดวิเคราะห์ และการรู้เท่าทันสังขารธรรม (ที.ปา. 11/228/231)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจนำหลักไตรสิกขามาพัฒนาเพื่อจะช่วยให้คนประจำเรือมีความรู้ ความประพฤติที่ดี มีสมาธิ และมีปัญญา นำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้อย่างยั่งยืน โดยตั้งเป็นคำถามในการวิจัยไว้ดังนี้ การพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทยควรเป็นอย่างไร ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทยมีอะไรบ้าง การพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทยโดยการประยุกต์หลักไตรสิกขาควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย
3. เพื่อนำเสนอการพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทยโดยการประยุกต์หลักไตรสิกขา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย โดยการประยุกต์หลักไตรสิกขา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการโดยศึกษาจากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ คนประจำเรือบรรทุกสินค้าในประเทศไทย คนประจำเรือบรรทุกสินค้าในประเทศไทย จำนวน 25,000 คน (การทำเรือแห่งประเทศไทย, 2566)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 394 คน

2.3 ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์โดยตรงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 รูปหรือคน ผู้วิจัยได้จัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน 9 รูปหรือคนเพื่อยืนยันและสนับสนุนรูปแบบดังกล่าว

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ คือ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ ประกอบด้วย ด้านการฝึกอบรม ด้านการศึกษา และด้านการพัฒนา ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย ประกอบด้วย ด้านศีลสิกขา พฤติกรรมดี ด้านสมาธิสิกขา มีใจตั้งมั่น และด้านปัญญาสิกขา เสริมสร้างความรู้ ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย ด้านความสามารถ ด้านทักษะ ด้านทัศนคติ และด้านความสามารถทางสติปัญญา ความกระตือรือร้น โดยส่วนที่ 2 ถึง ส่วนที่ 4 ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามโดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามแนวคิดของ (Likert, 1932)

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ 1. กระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย ประกอบด้วย การฝึกอบรม การศึกษา และการพัฒนา มีความเหมาะสมหรือไม่ และหรือด้านใดไม่เหมาะสม และด้านใดยังขาดอยู่ 2. การพัฒนาคนประจำเรือ

ในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย ประกอบด้วย ด้านความสามารถ ด้านทักษะ ด้านทัศนคติ และด้านความสามารถทางสติปัญญา ความกระตือรือร้น ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทยหรือไม่ อย่างไร 3. การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา ประกอบด้วย ด้านศีลสิกขา พุทธกรรมดี ด้านสมาธิสิกขา มีใจตั้งมั่น และด้านปัญญาสิกขา เสริมสร้างความรู้ ส่งผลต่อการพัฒนาคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทยหรือไม่อย่างไร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคนประจำเรือ จำนวน 394 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล หลังจากได้รับอนุญาตลงพื้นที่จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแล้ว ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ทำเรือท่องเที่ยวทั้ง 5 แห่ง ได้แก่ ท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือกรุงเทพ ท่าเรือมาบตาพุด ท่าเรือภูเก็ต และท่าเรือสงขลา เพื่อแจกและเก็บแบบสอบถาม

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 18 คน สรุปผลการสัมภาษณ์เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เลือกผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คนที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในงานวิจัย ระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สรุปผลการสนทนาเพื่อนำเสนอเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ มีขั้นตอนดังนี้ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อสรุปลักษณะของข้อมูล การวิเคราะห์เชิงอนุมาน หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อดูแนวโน้มและการกระจายของข้อมูล ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Enter Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานและดูความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ก่อนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย โดยคิดเป็นร้อยละ

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน 9 รูปหรือคน นำมาเขียนสรุปเป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล ที่เกี่ยวกับการพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทยกระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ และการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 394 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย ทั้งหมด จำนวน 394 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 57.61 มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 44.41 มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 30,001-40,000 บาท จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.98 มีตำแหน่งนายท้ายเรือ จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 53.55

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับกระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย โดยภาพรวม

กระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการฝึกอบรม	4.18	0.33	มาก
2. ด้านการศึกษา	4.19	0.33	มาก
3. ด้านการพัฒนา	4.17	0.38	มาก
ภาพรวม	4.18	0.25	มาก

จากตารางที่ 1 กระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.18$, S.D.=0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการศึกษา ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.33) รองลงมา คือ ด้านการฝึกอบรม ($\bar{X}=4.18$, S.D.=0.33) และด้านการพัฒนา ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.38) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา โดยภาพรวม

หลักไตรสิกขา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ศีลสิกขา (พฤติกรรมดี)	4.13	0.40	มาก
2. สมาธิสิกขา (มีใจตั้งมั่น)	4.12	0.37	มาก
3. ปัญญาสิกขา (เสริมสร้างความรู้)	4.15	0.36	มาก
ภาพรวม	4.13	0.28	มาก

จากตารางที่ 2 การปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านปัญญาสิกขา การเสริมสร้างความรู้ ($\bar{X}=4.15$, S.D.= 0.36) รองลงมา คือ ด้านศีลสิกขา พฤติกรรมดี ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.40) และด้านสมาธิสิกขา มีใจตั้งมั่น ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.37) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการพัฒนาคณประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย โดยภาพรวม

การพัฒนาคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความสามารถ	4.19	0.29	มาก
2. ด้านทักษะ	4.17	0.28	มาก
3. ด้านทัศนคติ	4.16	0.27	มาก
4. ด้านความสามารถทางสติปัญญาและความกระตือรือร้น	4.10	0.30	มาก
ภาพรวม	4.15	0.18	มาก

จากตารางที่ 3 การพัฒนาคณประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสามารถ ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.29) รองลงมา คือ ด้านทักษะ ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.28) ด้านทัศนคติ ($\bar{X}=4.16$, S.D.=0.27) และด้านความสามารถทางสติปัญญาและความกระตือรือร้น ($\bar{X}=4.10$, S.D.=0.30) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย โดยผู้วิจัยนำเสนอสาระจากวิธีการเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย สามารถสรุปผลได้ดังนี้

กระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ส่งผลต่อการพัฒนาคณประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย คิดเป็นร้อยละ 7.50 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 13.9 และด้านการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 13.8 ตามลำดับ

หลักไตรสิกขาส่งผลต่อการพัฒนาคณประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย คิดเป็นร้อยละ 7.20 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสมาธิสิกขา มีใจตั้งมั่น คิดเป็นร้อยละ 17.7 และด้านศีลสิกขา พุทธจริมดี คิดเป็นร้อยละ 10.6 ตามลำดับ

3. การพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทยการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา พบว่า การนำหลักไตรสิกขา มาปรับใช้ในการพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ศีลสิกขา พุทธจริมดี ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ และการทำงานเป็นทีม ผ่านกิจกรรมส่งเสริมศีลธรรม การฝึกอบรมทักษะชีวิต และการสร้างระบบรางวัลและการลงโทษ สมาธิสิกขา มีใจตั้งมั่น ส่งเสริมสมาธิในการทำงาน การจัดการเวลา และความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง โดยจัดอบรมสมาธิ จัดพื้นที่สงบ และอบรมการจัดการความเครียด ปัญญาสิกขา เสริมสร้างความรู้ พัฒนาความรู้และทักษะให้ทันสมัยอยู่เสมอ ผ่านการอบรมสัมมนา เวิร์กช็อป แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดทำคู่มือ และการสนับสนุนให้ศึกษาต่อ

การนำกระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์มาเป็นหลักการปฏิบัติงาน มีรายละเอียดดังนี้ ด้านการฝึกอบรม เน้นการฝึกอบรมทักษะที่จำเป็นในการทำงานบนเรือ เช่น ความปลอดภัย การใช้อุปกรณ์ การดับเพลิง และการปฐมพยาบาล ด้านการศึกษา สนับสนุนให้คนประจำเรือศึกษาต่อเพื่อพัฒนาตนเองและความก้าวหน้าในอาชีพ โดยจัดสรรทุนการศึกษาหรือร่วมมือกับสถาบันการศึกษา ด้านการพัฒนา มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน เช่น การบำรุงรักษา การแก้ไขปัญหา และการใช้เทคโนโลยี รวมถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การพัฒนาคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทยตามแนวทางนี้จะช่วยให้คุณประจำเรือมีความสามารถ ปฏิบัติงานตามมาตรฐาน มีทักษะการสื่อสาร และแก้ไขปัญหาได้ดี มีทักษะ เชี่ยวชาญด้านเทคนิค ความปลอดภัย และการทำงานเป็นทีม มีทัศนคติ มุ่งมั่นพัฒนาตนเอง รับผิดชอบ และมีจิตสำนึกที่ดี และมีความสามารถทางสติปัญญา คิดวิเคราะห์เป็นระบบ และมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ซึ่งทั้งหมดนี้จะนำไปสู่ประสิทธิภาพการทำงานที่สูงขึ้น ความปลอดภัยที่ดีขึ้น และความก้าวหน้าในอาชีพของคนประจำเรือ รวมถึงยกระดับมาตรฐานของธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย ผลการวิจัยพบว่าคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทยมี ความสามารถ ทักษะ ทักษะ และความสามารถทางสติปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความสามารถและทักษะ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานความปลอดภัย การเรียนรู้และปรับใช้ความรู้ ทักษะ การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีในการทำงานบนเรือ นอกจากนี้ คนประจำเรือยังมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวีรภัทร สภากาญจน์ (2565) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธเพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กรของธุรกิจหลักทรัพย์ ผลการวิจัยพบว่าการแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การสื่อสารที่ดี การให้ความช่วยเหลือ และการวางตัวอย่างเหมาะสมของผู้บริหาร ส่งผลต่อความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กรในด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกันในแง่ของการให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การสื่อสาร และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาองค์กรและสร้างความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยหลักที่มีผลต่อการพัฒนาคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย คือ การฝึกอบรม การศึกษา และการพัฒนา โดยคนประจำเรือให้ความสำคัญกับการศึกษาและ

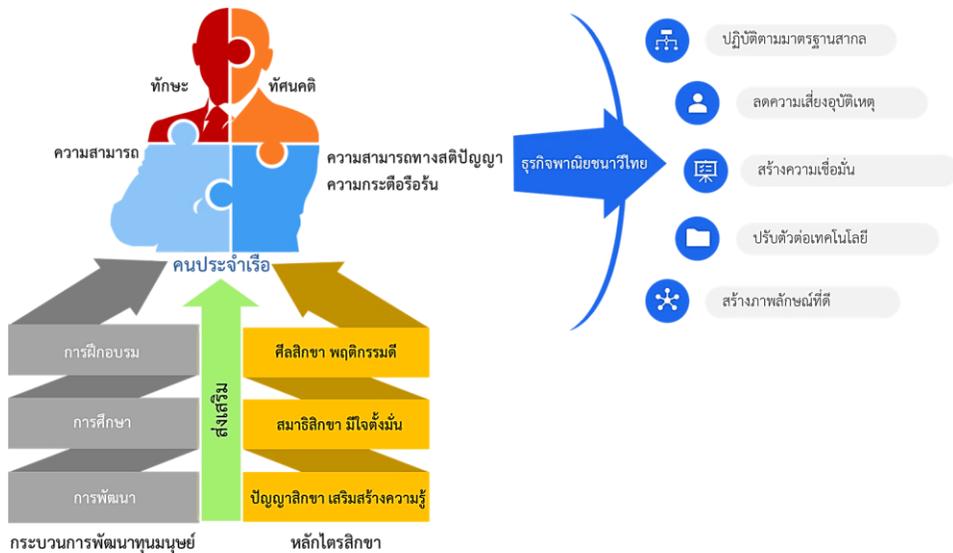

การฝึกอบรมด้านความปลอดภัย การใช้อุปกรณ์ และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานบนเรือมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปยุตตภา ปรีเมธาชัย (2565) ได้วิจัยเรื่องการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยกระทรวงวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นต่อการทำงาน รวมถึงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการดูแลสุขภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาบุคลากร ซึ่งสอดคล้องในแง่ของการให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน รวมถึงการมองการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แบบองค์รวม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรไทยที่มุ่งเน้นการพัฒนาที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรม

3. การพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทยการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา ผลการวิจัยพบว่า หลักไตรสิกขาส่งเสริมการพัฒนาทุนมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านศีลสิกขา พฤติกรรมดี ส่งเสริมพฤติกรรมที่ดี มีความรับผิดชอบ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านสมาธิสิกขา ช่วยเสริมสร้างสมาธิในการทำงาน การจัดการเวลา และความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง ด้านปัญญาสิกขา ช่วยพัฒนาความรู้ ความสามารถให้ทันสมัยอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรภิกจ สุวรรณแกม (2566) ได้วิจัยเรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อประสิทธิผลของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน การนำเทคโนโลยีมาใช้ และการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การยึดมั่นในความถูกต้อง การบริการเป็นเลิศ และการทำงานเป็นทีม มีความสอดคล้องในแง่ของการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบุคลากรและองค์กร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ความสอดคล้องนี้สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในบริบทที่หลากหลายของสังคม

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทยโดยการประยุกต์หลักไตรสิกขา คือ การประยุกต์หลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีลสิกขา พฤติกรรมดี สมาธิสิกขา มีใจตั้งมั่น ปัญญาสิกขา เสริมสร้างความรู้ ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 แสดงถึงกระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ของคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย มีเป้าหมายเพื่อให้คนประจำเรือมีความสามารถรอบด้าน ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ ทัศนคติ และความสามารถทางสติปัญญาและความกระตือรือร้น ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของธุรกิจพาณิชย์นาวีไทยผ่านกระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ ประกอบด้วย ด้านการศึกษา เป็นพื้นฐานในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานและอุตสาหกรรม ด้านการฝึกอบรม เน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานจริง ทั้งทักษะเฉพาะด้านและทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกับผู้อื่น และด้านการพัฒนา มุ่งเน้นการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้

กระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์นี้มีพื้นฐานมาจากหลักไตรสิกขา ซึ่งประกอบด้วย ด้านศีลสิกขา พุทธกิจกรรมดี การมีวินัยและปฏิบัติตามกฎระเบียบตามมาตรฐานคนประจำเรือ ด้านสมาธิสิกขา มีใจตั้งมั่น การมีสมาธิและจิตใจที่มุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน และด้านปัญญาสิกขา เสริมสร้างความรู้ ในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ หลักไตรสิกขาช่วยส่งเสริมให้คนประจำเรือมีคุณธรรม จริยธรรม และมีความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยในการส่งเสริมการพัฒนาคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความสามารถ ด้านทักษะ ด้านทัศนคติ และด้านความสามารถทางสติปัญญาและความกระตือรือร้นของคนประจำเรือเอง ซึ่งส่งผลต่อธุรกิจพาณิชย์นาวี

ไทยในด้านมาตรฐานความเป็นสากล ลดความเสี่ยงอุบัติเหตุ สร้างความเชื่อมั่น พร้อมปรับตัวต่อเทคโนโลยี และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับธุรกิจพาณิชย์นาวีไทยต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำหลักสูตรและการฝึกอบรมที่ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย
2. ควรจัดตั้งโปรแกรมการดูแลสุขภาพและสวัสดิการที่ครอบคลุมสำหรับคนประจำเรือ
3. ควรมีการฝึกอบรมด้านความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ จัดทำมาตรการป้องกันอุบัติเหตุที่มีประสิทธิภาพ และมีแผนการจัดการความเสี่ยงที่ครอบคลุม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรจัดให้มีการฝึกอบรมประจำปีที่ครอบคลุมทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ เช่น การใช้อุปกรณ์นำทาง การบำรุงรักษาเครื่องยนต์ และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น
2. ควรกำหนดเวลาทำงานและการพักผ่อนที่เหมาะสม และจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิต
3. ควรมีการตรวจสอบสุขภาพประจำปีและการติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการอบรมด้านความปลอดภัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการส่งเสริมสุขภาพและประสิทธิภาพในการทำงานของคนประจำเรือ กรณีศึกษาการฝึกสติและการเจริญภาวนา
2. ศึกษาพัฒนารูปแบบการจัดการความเครียดและส่งเสริมสุขภาพจิตสำหรับคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทยโดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
3. การพัฒนาโมเดลการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) สำหรับคนประจำเรือในธุรกิจพาณิชย์นาวีไทย เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและความต้องการของตลาดแรงงาน

เอกสารอ้างอิง

การทำเรือแห่งประเทศไทย. (2566). *สถิติคนประจำเรือ*. สืบค้น 23 มกราคม 2566, จาก <https://shorturl.asia/SXKgz>

- บุญณภา ปริเมธาชัย. (2565). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยกระทรวงวัฒนธรรม* (ดุขฎฐินิพนธ์ปรัชญาดุขฎฐิบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิรัชทร สภากาญจน์. (2565). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธเพื่อสร้างคุณภพันต่อองค์กรของธุรกิจหลักทรัพย์* (ดุขฎฐินิพนธ์ปรัชญาดุขฎฐิบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมาน รังสิโยภษฎฐ์. (2544). *การบริหารงานบุคคล* (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ.
- สุรภิกจ สุวรรณแกม. (2566). *พุทธบูรณาการเพื่อประสิทธิผลของการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (ดุขฎฐินิพนธ์ปรัชญาดุขฎฐิบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ฎฐิวิทย์พันธุ์. (2551). *กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- Likert, R. (1932). A technique for measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 140, 5-55.
- Seamoor, M. & Engineering. (2022). *10 advantages of a career as a sailor*. Retrieved December 20, 2023, from <https://shorturl.asia/7EKGA>